

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 32437/2023
13.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Светислав С. Величковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, Војна Пошта 4976 Врање, коју заступа Војно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2269/2023 од 06.09.2023. године, у седници одржаној 13.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2269/23 од 06.09.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 19562/21 од 24.02.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена ВП 1097 Ниш, као правни следбеник ВП 4976 Врање, да на име накнаде нематеријалне штете због претрпљене душевне патње услед немогућности лечења и вантелесне оплодње, тужиљи исплати износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом од 24.02.2023. године до коначне исплате, док је захтев за накнаду штете у већем износу од досуђеног до траженог износа од 2.000.000,00 динара, одбијен као неоснован. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 303.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2269/23 од 06.09.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Нишу П 19562/21 од 24.02.2023. године, у усвајајућем делу става првог изреке и у ставу 2. изреке у односу на трошкове поступка тако што је одбијен тужбени захтев тужиље којим је тражила обавезивање тужене РС Министарство одбране, ВП 4976 Врање да јој на име нематеријалне штете због претрпљене душевне патње услед немогућности лечења и вантелесне оплодње исплати 300.000,00 динара са законском затезном каматом од 24.02.2023. године до исплате, као

неоснован. Ставом 2. изреке, обавезана је тужила да туженој на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 69.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, ревизију је благовремено изјавила тужила, због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба ЗПП из члана 374. став 1. и став 2. тачка 12. ЗПП.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП и закључио да ревизија тужиле није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити су учињене друге битне повреде на које се у ревизији тужиле указује.

Према утврђеном чињеничном стању, супруг тужиле, сада пок. ББ, који је преминуо током парничног поступка, био је у радном односу код тужене као војно лице. Тужила и пок. ББ су се лечили од стерилитета. Одлуком гинеколошког конзилијума Војно-медицинске академије број .. од 02.06.2006. године, одобрено је њихово укључивање у проблем асистираних репродукције. У том тренутку тужила је имала 50 година, а пок. ББ 52 године. Трошкови лечења приликом првог покушаја су прихваћени од стране Фонда за социјално осигурање војних осигураника у Београду, на основу профактуре коју је издала Приватна гинеколошка болница у Београду, након чега је започета медицинска процедура. Први покушај је био успешан, али је у петом месецу дошло до спонтаног побачаја. Други покушај вештачке оплодње је био 2007. године, при чему су тужила и њен супруг сами извршили уплату трошкова процедуре у износу од 1.600 евра, у динарској противвредности док су путни и други трошкови рефундирани од стране Фонда у износу од 800.918,00 динара. Други покушај није био успешан. Током 2008. године уследио је трећи покушај а трошкове процедуре су, у истом износу на рачун приватне клинике, уплатили тужила и њен сада пок. супруг, али и овај покушај није био успешан. Пок. ББ као носилац осигурања тражио је од тужене рефундацију путних трошкова, смештаја за трећи покушај лечења. Током 2008. године, против сада пок. ББ поднета је кривична пријава од стране Војне полиције ВП бр.3162/5 Врање, те је формиран предмет пред Основним судом у Врању Ку бр.206-1, а због кривичног дела превара из члана 208. Кривичног закона. Против пок. ББ, поднета је оптужница од стране ОЈТ у Врању Кт бр.651/08 од 30.03.2009. године јер је на основу упутнице која је важила за први покушај лечења, захтевао од тужене исплату путних трошкова на релацији ... – Београд – ... дневнице и хотелски смештај за супругу (тужилу) и себе као пратиоца. Захтев за исплату трошкова у вези трећег покушаја лечења стерилитета није исплаћен из разлога што је против пок. ББ био покренут кривични поступак. Пок. ББ је правноснажном пресудом Основног суда у Врању К 46/14 од 22.05.2015. године ослобођен од оптужбе. Након неуспешног трећег покушаја 2008. године, тужила и пок. ББ нису наставили са лечењем стерилитета методом вантелесне оплодње из финансијских разлога. Због свега овога тужила се јавила неуропсихијатру јер је доживела стрес због неуспешног лечења и судског кривичног поступка који се водио против њеног супруга. Користила је

антидепресиве и анксиолитике и хипнотике и лечење још увек траје. Нарушен је квалитет њеног живота, душевно пати, те душевне патње су јаког интензитета и трајног карактера.

При овако утврђеном чињеничном стању, имајући све то у виду, посебно чињеницу да тужилца пати што се није остварила као родитељ, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужилце основан. Имајући у виду процедуру којом се руководила, првостепени суд налази да има доприноса тужилце у погледу неблаговременог узимања упута. Тужена је одговорна за штету у смислу члана 154. и 155. ЗОО. Имајући у виду одредбу члана 200. ЗОО, првостепени суд налази да укупан обим нематеријалне штете због нарушавања људског права на материнство износи 1.000.000,00 динара, те да имајући у виду чињеницу да је допринос тужене 30% тј. 300.000,00 динара, то је тужилци досудио 300.000,00 динара, док је у преосталом делу тужбени захтев одбио као неоснован.

Другостепени суд није прихватио овакву правну аргументацију тужилце, већ је првостепену пресуду преиначио и одбио тужбени захтев као неоснован. Закључио је да након другог неуспелог покушаја, да успостави успешну вантелесну оплодњу, тужилца није испоштовала процедуру која се огледала у обраћању изабраном лекару Војној здравственој установи примарне здравствене заштите ради регулисања упутнице за даље лечење брачног стерилитета нити је од специјалне клинике тражила профактуру за четврти покушај вантелесне оплодње односно за наставак лечења брачног стерилитета, што се може подвести под њено пасивно понашање. Без активног понашања тужилце и пок. ББ, тужилца није могла самостално вршити рефундацију трошкова за вантелесну оплодњу односно уплату одговарајућег износа за четврти покушај вантелесне оплодње. Иако је од стране тужилаца одузета комплетна документација везано за њихово лечење, та околност није оправдање за пок. ББ да туженој поднесе захтев за рефундацију трошкова вантелесне оплодње за други и трећи покушај, али и да од тужене добије упут за четврти покушај. Стога нема одговорности тужене за чињеницу да није настављено са процедуром вантелесне оплодње с обзиром да не постоји одлука тужене да им се ово право ускраћује.

По оцени Врховног суда, правилна је одлука другостепеног суда. Иако другостепени суд наводи одређене додатне разлоге у прилог оправдања своје одлуке, Врховни суд налази да се правна аргументација везано за одбијање тужбеног захтева тужилце огледа у чињеници да ЗОО, нити пак неки други специјални закон није предвидео могућност накнаде овог вида нематеријалне штете. Осим тога, то што тужилца и њен супруг ББ при другом и трећем покушаја вантелесне оплодње нису узимали упут, већ су након тога испостављали рачуне није основ за обавезу тужене да им накнади штету. Тужилца је имала могућност да се обрати надлежном органу ради достављања документације на основу које би добила упут и за четврти покушај, али то није учинила. Чињеница да је документација, од стране Службе војне безбедности, од тужилаца била заплена не значи да се нису могли обратити тим органима да им се омогући добијање те документације или оверених копија, како би могли остварити своја права узимања упута. Такав захтев тужилца и њен сада пок. супруг ББ нису подносили, а нису га подносили ни изабраном лекару захтев при ВП ради добијања одговарајућих упута. Због тога се наводи из ревизије не могу прихватити као основани у смислу да су тужилца и њен пок. супруг

били онемогућени да добију одговарајуће упуте, ради одлазак на четврти покушај вантелесне оплодње.

Сходно напред изнетом, Врховни суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**